

וקראת לשבת עיונג

אלון מרין בפאכע באקציע וואסווא פלאנץ

גליון מס' 673

פרשת ויצא

ט' בכסלו התשפ"ג

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לע"ג שאול בן סלביה ע"ה | לע"ג שלמה יחיא בן שבה ע"ה | לע"ג יצחק בן מיטה אסתר ע"ה | לע"ג שמעון בן חביבה ע"ה | לע"ג רחל שנהו בת מנורה ע"ה

לע"ג מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

במרכז טבריה העתיקה, על שפת הכנרת שוכן בית הכנסת 'הסניור', שהוקם לפני כמאתיים שנה, על ידי רבי חיים שמואל הכהן, המכונה "קונורטי", ונקרא 'שערי תפילה'. הוא שימש את בני העדה הספרדית הגדולה בטבריה, שבראשם עמדו גדולי עולם. ומאותו יתור התפללו בו גם מתפללי בית הכנסת העתיק 'עץ החיים' שעמד בחורבנו מאז הרעש הגדול בשנת ה'תקצ"ז.

המייסד, רבי חיים שמואל הכהן (קונורטי), כינס בבית כנסת זה אלפי ספרים וכתבי יד עתיקים ונדירים שאסף מקהילות שונות, והם מכסים עד עצם היום הזה את כל כתלי המקום. חרם חמור נגזר על הוצאת ספר מספריית בית הכנסת 'הסניור', כל מי שהיה חפץ לעיין באחד הספרים עשה זאת אך ורק בין כותלי בית המדרש. אוצר בלום זה של ספרים כה נדירים סיקרן גם את מרן זצ"ל, אשר שתה בצמא ובשקיקה כל אות וכל תג מספרי הקודש. מה עשה? ירד רבינו אל עיר הכנרת, הסתגר בבית המדרש מספר ימים, עיין בספרים שחשק, 'צילם' אותם ביכרונו וחזר לעירו.

לימים שלף ממגירות מוחו ציטוטים' מדויקים מתוך הספרים שמצויים רק שם, עד שאמרו שכל אוצר הספרים של ה'סניור' היה שמור אצלו. וכפי שאמר מרן לבנו שמרוב חשיבות התורה הקדושה אצלו הצליח לזכור מקריאה חד פעמית, ומסופר כי פעם שאל אי מי את מרן ה"חתם סופר": "למדנו רבינו, כיצד זוכר הינו את כל תלמודו - מאומה לא נעדר?"

והחת"ס השיב בשאלה: "אמור לי רבי יהודי, את החתונה שלך - אתה זוכר?...?" "מה השאלה?" מיהר היהודי להשיב, "בודאי אני זוכר! אני זוכר בבירור כל פרט ופרט!! אני זוכר היכן התקיימה החתונה, אני זוכר מי היה מסדר הקידושין, ובודאי שהתאריך שמור לו היטב במוחי!!". "ובכן, - נענה החת"ס - "אצלי כל דף גמרא חשוב כמו יום חתונתי...!!"

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

הצעד הראשון

יעקב אבינו הולך לחרן. דרך מלאה סכנות, גשמיות ורוחניות. עשו אורב לו בדרך, לבן ממתין לו לרמותו. הוא הולך לנכר, לגלות לבית מלא תרפים. מה מחכה לו? מה מצפה לו?

הקדוש ברוך הוא מבקש להרגיעו, לנחמו, ולבשרו. שלא ידאג, שלא יפחד. לבשרו שזרעו יהיה כעפר הארץ, ויתברכו בו כל משפחות האדמה. לומר לו שהארץ תהיה מורשה לו ולזרעו, ולהבטיחו שהוא לא יעזבנו עד שהבטחות יקוימו. אלו הבטחות נפלאות! ובכן, האם הקדוש ברוך הוא מתגלה אליו ומבטיחו? לא! הוא מניח לו ללכת לחרן, בלי הבטחות!

יעקב אבינו יוצא מבאר שבע, עולה בנגב, חוצה את מדבר יהודה, עובר את השרון, את עמק בית שאן, את הגליל התחתון, עולה לרמת הגולן, מגיע עד חרן - ומן השמים לא אומרים לו מלה! בדרכו הוא עובר על פני הר המוריה, מקום המקדש, ולא רמזו לו שיש עבורו כאן בשורה. שיש עבורו מסר, נבואה. מדוע? אומר המדרש: "הוא לא נתן אל לבו להשאר שם ולהתפלל - האם מן השמים יעבכוהו?"

לא. לא עכבו אותו. הוא הגיע עד חרן, והיה יכול להמשיך ולבוא אל לבן, ולשאת את בנותיו, ולהפסיד חלילה את כל הברכות הללו, את הכתרים הנישאים, את הנבואה המרוממה. איך בכל זאת זכה לה?

כאשר הגיע לחרן ערך חשבון נפש. הררה בלבו: "כלום יתכן שעברתי על מקום שהתפללו בו אבותי, ולא התפללתי בו?" הרהור של חרטה. כמה הרהורי חרטה עוברים בלבנו, על דברים שהיו צריכים להעשות ולא נעשו, או שלא נעשו כהוגן. ומה אנו אומרים? חבל, ודי. בפעם הבאה נשלים. אבל יעקב אבינו לא נהג כך. הוא הסתובב כדי לחזור! נורא הדבר: הוא היה מוכן ללכת חזרה עד רמת הגולן, לרדת לגליל, לחצות את השומרון - ולהסתכן במלכות של עשו הזועם, המחכה לו! - כדי לתקן משגה!

ואז - ואז אירע הכל. הדרך קפצה לו, הר המוריה נעתק ממקומו ובא לבית אל, והוא לן במקום, זכה במחזה הנבואה, ובהבטחות הנשגבות, ובכל הכתרים. ומדוע? משום שהוא היה מוכן - לחזור, לצעוד!

מאתיים שנה לאחר מכן התבשרו עמרים ויוכבד שעתיד לצאת מהן בן, שיהיה מושיעם של ישראל. גם איצטגניני פרעה, להבדיל, ראו שעתיד להוולד מושיעם של ישראל. כאשר משה רבינו נולד, נתמלא הבית אורה. "ותרא אותו כי טוב הוא". לימים, כאשר משה רבינו סירב ללכת בשליחותו של הקדוש ברוך הוא ברוב ענוותנותו, אמר לו הקדוש ברוך הוא: "משה, אם אין אתה גואלם - אין אחר גואלם". רק אתה הוא הגואל! שמונים שנה עברו עליו, עד שהגיעה עת הגאולה. ואז הלך במדבר עם צאן יתרו, ולפתע ראה והנה סנה בוער באש. "ויאמר משה, אסורה נא ואראה את המראה גדול הזה: מדוע לא יבער הסנה?". סר לראות, וקיבל את ההוראה לגאול את העם.

מבהיל! הסנה בער בשקט, בדממה. אם משה רבינו היה מתפלא, משתומם - וממשיך הלאה. מה היה קורה? מאומה! הוא היה ממשיך להיות רועה צאן, ועם ישראל היה ממשיך לעבוד בחומר ובלבנים...

מה חולל את המפנה? הצעד של משה רבינו! מי יודע כמה גאולות הפסדנו, בגלל שלא צעדנו את הצעד? כל אחד והצעד שלו, כל אחד והגאולה שלו. כי בשמים מחכים לצעד, לצעד אחד. ל"פיתחו לי פתח כחודה של מחט!"

נדע זאת לפעם הבאה. לא להסתפק בהרהור, בפליאה, בחרטה. אלא לפסוע - ואז הכל יבוא לקראתנו. כי לפסיעה הזו מחכים!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

כוחה של עניית אמן

סיפר המגיד רבי מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א סיפור ששמע מכלי ראשון: "לפרנסתי, אני עוסק במסחר באבני חן. השכונה בה אנו דרים מוקפת בשכונות פשע, מה שמביא לכך כי לנכנס לביתנו בימים כתיקונם, יראה כאילו הוא נכנס למבצר. הבית מוקף חומה, מרושת במצלמות משוכללות ומחובר במשך עשרים וארבע שעות ביממה למוקד חרום. והנה 'אם ה' לא ישמור עיר שוא שקד שומור'. כל ההגנה שבנינו, לא עמדה בפני שני שודדים מתוחכמים ונחושים במיוחד, שהצליחו להערים על כל המערכות ולפרוץ פנימה. היה זה בשעת ערב מוקדמת יחסית, זמן לא שגרתי לביצוע 'עבודות' שכאלו, ומבחינתם היה זה זמן מצויץ להפתיע...

"אשתי היתה בעיצומה של הכנת ארוחת הערב, הילדים כרכו סביבה כשכל אחד מנסה לצוד את תשומת ליבה בסיפורים כאלו ואחרים. שעה מתישה למדי. בשלב מסוים היא חשה צמא, ומזוגה לעצמה כוס מים קרים מהמתקן החדש שעל השיש. כבהרגל התכנסו הילדים סביבה, ממתנינים לברכה שתאמר בכוונה כדי לענות אמן אחריה. לפתע התפרצו שני ברנשים רעולי פנים אל המטבח, חמושים באקדחים שלופים, באיום, והבהלה שיתקה את כל בני משפחתי.

"כמה שמתכוננים לרגע כזה, ובאזור כשלונו ערוכים ומתודרכים לכך, רגע האמת תמיד מכה בהפתעה. נשימתם של אשתי וילדי קפאה, והצבע התרוקן מפניהם באחת. כוס המים כמעט נשמטה מידיה הרועדות של אשתי, אולם בהחלטה של רגע, כמותוך הארה שמיימית, פרצה הברכה מפיה. הרב יכול רק לדמיון כיצד נשמעת ברכה במצב שכזה, הילדים ענו 'אמן' בזעקה כפי שלא זעקו בחייהם.

"ואז ארע הנס, נס שאין לי כל דרך להסבירו, ואין לי גם ממי לבקש הסבר על כך... כי השודדים פשוט סבו על עקבותיהם ונמלטו מהמקום באימה ובפחד. אין לי, כאמור, כל דרך להסביר את הנס, אולי לכבוד הרב תהיה דרך לעשות זאת", סיים האיש את סיפורו והשתק.

"כך כותב ה'אור החיים' הקדוש בפרשת בחוקתי (כ"ו, ח'): 'אמרו חז"ל (במדבר י"ח, כ"א) שדוד המלך תיקן אמירת מאה ברכות בכל יום, כדי להסיר את המגפה שעשתה שמות בקרב בחורי ישראל. רמז נפלא לכך נוכל ללמוד מפסוק זה: 'ומאה מכם' – מאה הברכות שאתם מברכים בכל יום, 'רבה ירדופי' – ירדפו ויכריעו את רבבת המזיקים המקיפים את האדם תמיד, ככתוב (תהילים צ"א, ז'): 'יכול מצדך אלף ורבה בימינך אליך לא יגש'.

"אם כך גדול הוא כוחה של ברכה, חתם הרב גרינוולד, "על אחת כמה וכמה גדול כוחו של אמן, שהרי גדול העונה יותר מן המברך".

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ויקץ יעקב משנתו וגו' ואנוכי לא ידעתי" (כ"ח ט"ז).

פירש רש"י שאם הייתי יודע שזה מקום שכונה לא הייתי ישן במקום כזה, ומוסיפה התורה ואומרת על יעקב וירא ויאמר מה נורא המקום וגו' הבה נתבונן:

הקב"ה עושה ליעקב אבינו קפיצת הדרך ושוקעת השמש לפני זמנה האבנים מתקבצות לאבן אחת, וכל זה כדי שיעקב אבינו ע"ה ישכב לישון שם ואיזה דברים הוא רואה בשנתו, סולם ומלאכים והקב"ה בעצמו מתגלה לו בפעם הראשונה ומבטיחו שישמור עליו. ואעפ"כ יעקב אבינו לא יכול לחשוב על זה איך העזתי לישון בבית ה' ואם הייתי יודע לא הייתי ישן כאן. ומזה נלמד אנחנו כמה זהירות צריך לנהוג בבית ה' וק"ו בבית מדרש שקדושתו חמורה מקדושת בית הכנסת, ואין פוסק שמתיר דברי חולין בביהכ"נ ובביהמ"ד, והזהר"ק כתב שהמדבר בבית הכנסת דברי חולין אין לו חלק באלוקי ישראל רחמנא ליצלן [והמשנה ברורה כתב שענייני פרנסה זה גם דברי חולין]. והאדמו"ר מגור אמר שהסיבה שהשואה לא פרצה אצל עדות המזרח מפני שנהגו כבוד גדול בביהכ"נ.

ומסופר על אדם שהלך למילואים ולא חזר, התקשרו בני המשפחה לצבא ואמרו להם שאינם יודעים מאומה רק יודעים שהוא הלך לפני כמה ימים לביתו. בני המשפחה נחרדו והחלו לנהוג באבל, ונסעו לבבא סאלי זיע"א לשאול אותו על האח, הבבא סאלי קימט את מצחו ואמר בחיוך ונקה לא ינקה, אל תדאגו הוא יחזור בשלום וכך היה וחזר הבן האובד ומיד נסעו לבבא סאלי זיע"א אמר לו הרב, תספר לנו מה מעשיך והוא אמר שהוא כמו כולם מתפלל ג' תפילות קובע עיתים לתורה ואין משהוא מיוחד אמר לו הרב תספר אל תפחד, ואז הוא אמר אני כל יום שיש לי לוקח מהגבאי את מפתחות ביהכ"נ ושוטף את ביהכ"נ בלא שאיש ידע על כך אמר לו הרב זו המצוה הצילה אותך ואז הבינו האחים מה התכוון הרב כשאמר ונקה לא ינקה בזכות זה שהוא מנקה את ביהכ"נ לא ינקה אותו ה' מהעולם.

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" (כח, כ).

יעקב אבינו לא ביקש אלא את המעט מן המעט הדרוש לו לאדם לקיומו: "לחם לאכול ובגד ללבוש". ותנו לא!

מעשה היה באדם אחד שהגיע אל ה"חפץ חיים" וביקש ממנו ברכה לפרנסה.

ברך אותו ה"חפץ חיים" שה' יזמין לו פרנסתו.

רבינו - הוסיף האיש ואמר - מבקש אני שתהיה הפרנסה בהרחבה! נאנח ה"חפץ חיים" והשיב בשאלה: וכבוד ה' בגלות, האם גם הוא שרוי בהרחבה!?!...

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

סדר עדיפות (ב)

גם אחד שקיבל על עצמו להוסיף תפילות ובקשות

לפני התפילה, ומקיים את הקבלה שלו גם כשכבר החלו הציבור בתפילה, הוא דוגמה (פחות קיצונית...) לענין זה.

מי שמקדים לבוא זמן מה לפני התפילה ומוסיף תפילות ובקשות - הריהו עושה מעשה משובח ביותר, כלשון חז"ל: "הלוואי יתפלל אדם כל היום כולו", אך חשוב מאד שלא להקדים ענין טוב להלכה בסיסית.

מפרשת השבוע שעבר ניתן להיווכח בתוצאות העגומות של הטשטוש והבלבול השקריים אצל עשיו. עשיו שהיה מדקדק כל כך בענין תרומות ומעשרות, עד שנהג לעשר את התבן ואת המלח.

בד בבד עם עיסוקיו הרצחניים כיוודע ציד ואיש שדה, עשיו היה מהדר עד

מאוד במצוות כיבוד אב בעת ובעונה אחת ועד כדי כך שהיה נכון להאכיל את יצחק אבינו בגזל, כדרשת חז"ל על הפסוק: "לצוד ציד להביא". כמו כן עשיו הקפיד לישא אשה בגיל מ' כמו אביו, אך עד אז נהג לצוד נשים מתחת בעליהן.

כשמסתבכים ברשת הטשטוש של היצר, כשעושים מטפל עיקר, אפשר לחוש שמקיימים מצוות ועושים מעשים טובים, כשלמעשה נוהגים מנהג עשיו הרשע, חלילה. הוי מחשב חשוב להדגיש כי הדברים אינם מורידים מחשיבותם של מנהגי ישראל. הנהגות קדושות שנהגו בהם גדולים וטובים, יש בהם חשיבות רבה ויסודתם בהררי קודש.

ידוע הכלל הקובע מנהג ישראל דין הוא. הבעיה מתחילה כשאדם מחדש בעצמו מנהגים ועניינים ללא בסיס ומרבה לעסוק בהם על חשבון הלכות מפורשות, צריך להיוועץ בגדולים ממנו ולהיזהר לחשב שכר מצוה כנגד הפסדה.